

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
„ pol leta	3 „ 30 „
„ četert leta	1 „ 70 „
„ mesec	— „ 60 „

Po pošti:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
„ pol leta	3 „ 80 „
„ četert leta	2 „ — „
„ mesec	— „ 70 „

SLOVENEČ.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na vekel!“

Nar. pesem.

St. 53.

V Celovcu v sredo 4. julija 1866.

Tečaj II.

Naši nasprotniki.

Na jugu in severju, proti jutru in večeru stojé nasprotniki naši.

Na jugu so Talijani, ki si hočejo napraviti veliko kraljevino, zedinjeno Italijo. V ta namen so nas napadli že leta 1859 in iz presvitle krone našega cesarja ukradli žlahtni kamen: Lombardija — ena najlepših in najbogatejših dežel — ni več naša! Pri tem ropu pomagal je Talijanom francoski cesar Napoleon. — Komaj pa je minulo 5—6 let in že spet stegujejo svoje dolge perste po drugej naši deželi: Benecijo hočejo nam vzeti. To je naš sovražnik na jugu.

Na severju napihuje se Prus, ki je celo svojo državo le nakradel, zdaj tu zdaj tam kak kos ptuje zemlje popadel in pritiskil k svojej državi, — tako je navstala pruska kraljevina. Pa Pruska mora še večja biti, pruska žeja po ptujej zemlji še ni ohlajena: celo Nemčijo hoče gladni Bismark pogoltiti in pruskemu kralju staroslavno krono nemškega cesarja na glavo posaditi. Avstrija tega ne more pripustiti, da bi se Pruska tako razširila in nam še bolj nevarna postala malo gledaje na stare zveze in pravice. Zatorej se je vnela vojska: Prus je naš sovražnik na severju.

Pa ta dva neprijatelja naša na jugu in severju si bota gotovo rogove odbila: Talijani so bili kervavo tepeni pri Kustoci, Prusi pa skušajo naše meče in puške ravno zdaj, — ta dva neprijatelja nam ne delata toliko skerbi, — naj nam sperva tudi ne gre vse srečno po naši volji in želji in naj se njima tudi še tretji — njun podpihovavec in glavar — Napoleon pridruži, vseh vkup se ne bojimo, — na koncu bode gotovo zmaga Avstrija. Pa imamo še drugih nasprotnikov in sicer proti jutru in večeru.

Proti jutru so Madjari, ki se tako obnašajo, da se za prihodnost res tresemo. Kam pridemo, ako Madjari nočejo na Ogerskem spoznati niti Slovanov niti Romanov niti Nemcev? Hervatje so rade volje poslali svoje moče v Pešto, naj se razmere med njimi in Madjari zravna in bratovska zveza med obema napravi. Pa hervatški poslanci niso opravili ničesar in se vernili v Zagreb s to obljubo, da nikoli več ne grejo v Pešto. Tudi romanski in serbski poslanci na deželnem zboru v Pešti ne morejo opraviti ničesar in so si v roko prisegli, v prihodnjem deželnem zboru z zedinjeno močjo krepko se naproti staviti madjarskim prenapetnežem. Slovani in Romani bojo danes ali jutri skočili Madjarom v lasé, to je, kar nas zelo skerbi in boli. Še nismo pozabili, koliko kervi se je leta 1848 prelilo na rodovitnej zemlji ogerskej. Najhujša je domača vojska med brati in sosedi, — Bog nas je obvari! —

Pa tudi proti večeru vstajajo črni oblaki, ki nam ponujajo hudo vreme: Nemško vprašanje je, ki nas tudi skerbi. Na palači nemške zveze že vihrá černo-rudečurumeno bandero in časniki pripovedujejo, da bode vojska nemško-zvezinih dežel nosila nemško trikoloro ali zastavo. Pa za to malo maramo; — le nemški časnikarji na den

spravljajo, kar si njih nemška serca želé. Kar nas veliko bolj skerbi, je le to, kar se piše in govori o nemškem zboru ali parlamentu. Res človek ne ve več, kam bi se djal, ako prebira remške in madjarske časnike. Spet se je jel razlegati stari glas, ki je l. 1848 Avstrijo pripravil v toliko nevarnost: „Ni več Pruske, ni več Avstrije — le ena edina in svobodna Nemčija!“ Tako se časniki derznejó pisati na Dunaju, v poglavitem mestu tiste velike in staroslavne države, v kterej prebiva več kot 24 milijonov nenemških in nemadjarjskih narodov, — in ti ravno zdaj — zdaj scurkoma prelijajo svojo drago kri! Menda Nemci in Madjari v mislih imajo leto 1848 spet ponoviti, Avstrijo na dva kosa raztergati, poglavitno mesto Dunaj narediti v malo mestice na meji, preslavno rodovino našo posaditi med dva stola, stvariti pa veliko Nemčijo in slavni Magyarország. Pa tako delajo le posamezni politikarji in časnikarji, — visoka vlada je gotovo vseh drugih misli, vlada naša je najpred avstrijska! Prav je, da se Pruska dobro potolče, prav je, da se nemška zveza po potrebi sedanjih časov prenaredi. Tega pa nikoli ne bomo verjeli, da bi za Avstrijo dobro in koristno, ja le mogoče bilo, imeti dva parlamenta ali državna zbora, enega na Dunaju, drugega pa na Nemškem Bog ve kje. Zatorej smo v skerbi in strahu: Nemci in Madjari po časnikih trobijo v en rog, njih glas je mogočen in prijeten; naj torej visoka vlada gleda in skerbi, da Avstrija škode ne terpi! Nimamo nasprotnikov le zunaj na jugu in severju, imamo jih tudi znotraj proti jutru in večeru, — na obojne je treba skerbno in tenko paziti, — nevarna sta Avstriji oba, najnevarnejša sta pa še notranja!

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (Prazen strah; ranjen; kolibe; konec šolam; nesreča; žetev; planinski lovci). Od severnega bojišča ne dohajajo nam tako veseli glasovi, — naši se pomikujejo nazaj, Prusaci ali Prusi pa za njimi. Vse se čudi, zakaj da naša velika armada ni sovražniku ubranila stopiti na našo zemljo; dalej se vse čudi, zakaj da se ni na Českem ljudem dovolilo orožje in napravila črna vojska; ljudje so za orožje prosili in še prosijo, pa nimajo kakor gole pesti, da bi se branili. Čehi so znani junaški korenjaki in bili bi Prusakom že pokazali. Tudi nam se vse to čudno zdi, pa vendar mislimo, da naš slavni vojskovodja Benedek že ve, kaj in zakaj to dela. Vsako uro pričakujemo novih veselih novic. — Iz Laškega nam dovažajo ranjene; v nedeljo jih je železnica pripeljala sto, v pondeljek spet toliko in govori se, da jih dobomo den za dnevom vseh vkup 800 — 1000. Ljudje jih res prav prijazno in milosérno sprejemljejo: na kolo dvoru ranjence čakajo gospé, ki jim ponujajo vsakovrstnih hladilnih in okrepečevnih pijač, jih čakajo zdravniki, ki jih obezujejo in zdravijo; pripravljeni so vozovi in nosila, na kterih se bolniki vozijo ali no-

sijo v mesto v nalašč za to napravljene kolibe ali barake. Velika njiva na južnej strani vojaške bolnišnice blizo križne gore se je hitro posekla in postavile so se za ranjene velike barake. Ta naprava se ljudem kaj pametna dozdeva in bolnikom menda prav dobro de.

Tudi šole se bodejo v osmih dneh vse končale, da se dobojo šolske hiše za vojaške potrebe: glavne, realne in gimnazijalne šole se končajo vsaj do 15. tega meseca; na realki je konec 11. julija. — Minulo saboto je okoli dveh popoldne nad celovško okolico privihrala huda nevihta; piš je bil strašen, dež je scurkoma lil, toče pa vendar ni bilo — šterkala je malo pa vse brez škode. Ali druga nesreča se je zgodila: ubilo je dva človeka. V Otočah (Weidmamsdorf) je ravno nek kmet seno domú peljal; zabliskne se in strela vdari v voz, moža in konja ubije, celi voz pa zasmodi. V Dšinjah (Tessendorf) št. Jurške fare ubilo je človeka, ki je na njivi turšico zaarjal. Od toče smo od drugih krajev tudi že slišali; v Steuerbergu blizo Terga je vse potolčeno. Okoli Celovca pa serpi in kose kaj veselo pojó in žetev je prav dobra: je veliko snopa in snopi so težki. Imamo torej spet jesti; da bi le tisti mrz ne bil potegnil, letina bi bila povsod prav dobra! — V ponedeljek so jeli nabirati planinske lovee; nabrali so jih prvi dan 52 in z musiko jih peljali v kosarno; so pa to ljudje iz vseh vetrov svetá.

Iz Celja. ** (Stara pesem pa žalostna). Slovincem in Slovanom sploh se nočejo prikazati boljši časi. Znano je, kaj da je vse minister Bach vzlasti štajerskim Slovincem očital. Slišali smo iz njegovih ust kaj čudne reči. Slovincem manjka „österreichisches Bewusstsein“, oni le kujejo v svojej glavi nevarne „Hintergedanken“, in le na ločenje mislijo. Tako terda se je Slovincem godila, da so poslanci l. 1849 iz Slovenje — štajerskega posebno pismo poslali ministru notranjih zadev. To pismo, v kterem se spodbija vse, kar se Slovincem očita, to pismo se konča tako le: „Naj bo zadosti ta kratki popis v prepričanje gospodu ministru, da vsako naznanilo, ki čast in udanost Slovencev žali, ni drugzega kakor izmet peklenskega zavida, ki izvira iz mamljive zavesti lastne hudobije“. Pa te resnične in krepke besede niso nič zdale: Bach nam je ostal vselej nasprotnik.

Žalibog da nas Slovence še zdaj imajo na sumu; ne bomo starih dokazov ponavljali; le to, kar se je ravno te dni po našem mestu govorilo, dozdeva se nam potreba svetu oznaniti. Hodil je te dni žandarmerijski stotnik, gosp. Baron Egg, po doljnem štajerskem, in opravljal svoje vradne dolžnosti. Prišel je bil tudi v Celje; kaj je imel opraviti za gotovo ne vemo, ali to je se je na več krajih pripovedovalo. Gosp. stotnik je namreč bil pri enem najvišjih tukajšnjih c. k. uradnikov in mu je menda na uho povedal in na tihem zaupal, da ga je sam deželni poglavar baron Mescéry poslal in mu naročil, naj pozve, kdo da kaj vodi gibanje Slovencev v Celju, ali se kdo in kateri uradnik udeležuje pri tem slovenskem gibanju. Že večkrat se je slišalo in govo-

rilo, da se na Slovence bistro pazi, da se pošiljajo tu in tam znani „berichti“ na više oblasti. Pa mi Slovenci, ki nam tudi nobena trohica ne dela na vesti nobene poteže, ki smo se v besedi in djanju skazali kot zveste cesarju in državi, — nismo marali za take lažnjive čenčarije. Zdaj pa, ko so časi tako nevarni in se tirjajo od nas tolike daritve, ne moremo in ne smemo več molčati. Mi tirjamo, da se nam dokaže le černo za nohtom, kar sili naše oblasti, da nas Slovence tako pasejo. Omilujemo više oblastnije, ako jim morebiti stara birokracija take „berichte“ pošilja in ž njimi nas Slovence ovaja in črni. Kar mi Slovenci od Avstrije tirjamo, je samo to, da se nam cesarska beseda o narodnej ravnopravnosti vsaj enkrat vresniči. Kar pa mi za Avstrijo in preslavno našo cesarsko hišo darovati hočemo, je kri in življenje. Po postavnem potu se bomo potezali za narodne pravice in do smerti zvesti in terdno stali za Avstrijo, v kateri nam je zagotovljeno narodno naše življenje. Tako smo in bomo govorili in delali za Avstrijo; če temu ni taka, naj se nam dokaže in spriča; če se pa to ne more, naj nas nikdo ne ovaja, sumniči in črni. Goreli smo Slovenci in gorimo iskrenega in lojalnega domoljubja, — naj nam tega zlahtnega čutja nikdo ne kazi in ne mori!

Iz Ljubljane 1. julija. A. B. (Prva zmaga, obrekovalci in njihovo govorjenje; kako naj se izrazuje radost in veselje?) Prva slavna zmaga naše junaške armade na južnem bojišču je zbudila po vsem mestu veliko veselje in radost. Povsod se je govorilo le o tej slavnej bitki, v kateri se je prelilo tudi veliko slovenske krvi, kajti v junaštvu ne zaostaja Slovenec za nobenim narodom! Le misel na veliko število padlih junakov je kalila morda pri enem ali drugem vsaj nekoliko občno veselje. Radost nad zmago pa je bila splošna, akoravno bi jo nekteri tukajšni znani gospodje kaj radi pripisavali samo sebi in svojim pajdašem! Kmalo so jeli brusiti svoje obrekovalne jezike, češ, da Slovenci se nič kaj ne veselijo zmage, da so še celo žalostni, ker so naši zmagali! Tem gospodom se še vedno sanja, da oni imajo samotržje patriotizma, da oni so edini patrioti, vsi drugi pa da so sami puntarji in malopridna drhal. Pa kaj bi se človek jezil, saj vemo, da obrekovalje je element teh „vitezov žalostne postave“; pametni in spredvidni človek se jim mora le smejati. Naj le

brusijo svoje strupene jezike, kolikor hočejo, enkrat si jih bodo že odbrusili! Posebno radi se spravljajo nad narodne družbe, ktere so jim hud trn v peti. Samo eno vprašanje bi še stavili tem gospodom, kako namreč mora človek izrazovati in naznanjati svoje veselje? Morebiti bi morali Slovenci po ulicah okoli plesati in kozolce prebračati, da bi bili ti neverni Tomaži do dobrega prepričani? Dobro bi bilo ko bi eden teh „patriotov par excellence“ spisal kako knjigo o tem, kako da se veselje na znanje daje, da bi Slovenci vendar vedeli, kako se tem gospodom vstreže. To pa vemo, da teh možicelnov nobeden ni plesal po ulicah ali da bi bil celo kozolce prekuceval, temveč da so lazili ravno tako čmerni v svoje pisalnice ali pa po družih opravilih, kakor prej, ker veselje in radost je le stvar srca in občutka in se še na obrazu ne more zmerom brati. Zatorej naj pa ne razglašajo tako nesramnih laži, kterih dokazati bi nikakor ne zamogli!

Iz Železnikov. --?— (Veselje. Pobožnost. Želja.) Naj z naročnino vred nekaj malega tudi „Slovenču“ pošljem. Danes 27. junija se je razglasila pri nas vesela novica, da so naši 24. j. Talijane pri Kustoci popolnoma premagali. Živila junaška armada! Bog daj na jugu in na severu srečo našim vojakom, da ohranijo srčnost in zaupanje v svoje voditelje, — potem se nam gotovo tudi Francozov ali kterega koli sovražnika ni treba bati. Ljudstvo se ve da je kakor povsod, tako tudi tukaj, zelo v strahu pred prihodnostjo. Komaj se je sem in tje malo bolje kazati začelo, evo pa se je vnel plamen vojske, ki bode sovražnikom izpostavljene kraje kaj pa da najhujši, vse pa gotovo bolj ali manj hudó zadela. Treba je tedaj vsem Boga goreče prositi, da bi nam okrajšal vojskine reve in nadloge. Za izgled naj povem (mislim, da mi tega nihče ne bo zameril), da tukajšnji šolarčki vsaki dan skupaj pred Marijinim oltarjem lavretanske litanije molijo, da bi nam Marija zmago sprosila in da bi se vojska skorej slavno končala. Tudi cufanje se kolikor mogoče pripravlja. Revni smo sicer, ali pomagamo radi in voljno, kolikor le premoremo. Konečno naj pa izrečem še to željo, naj bi po slavnih zmagah tudi naši državniki pravo zadeli in vsem tako zelo darežljivim narodom pripomogli k njihovim pravicam, da bi, ker jih težé enaka bremena, vživali potem tudi enake pravice, to je, da bi v vsem in pov-

sod popolnoma enakopravni bili. Pravica je podlaga državam!

Od bohinske meje Δ (Letina. Vojska. Govorica.) Naj se tudi jaz enkrat kaj v „Slovenču“ oglasim. V Bohinju bomo imeli, če Bog da, še koj dobro letino. Zita prav lepo stojé, in tudi sena mislim bo precej. Na uni strani Save ga bo pa prav pičlo, zlasti detelje se bo malo malo naseklo. Bog nas varuj hudih nesreč, posebno vojske! Tu se sicer ne bojimo Lahov, ali če bi se vendar kdo prikazal, posvetili mu bomo Bohinjci gotovo dobro, da bo vedel kod in kam. Še tega se nam manjka! — Iz Ljubljane slišimo, da se g. Zavašnik menda neizrečeno boji perve konsistorije, ker je vse in po vsej pravici zoper njegovo glasovito okrožnico, — on pa neki mora kot poročevalec ali referent prvi o tej ljubi ali neljubi reči govoriti. Nekteri še celo hočejo vedeti, da misli zavolj tega resignirati, kar pa ne verjamemo, ker taki gospodje, kakor je on, mislijo, da bi se brez njih svet berž poderl! Nekteri pa pravijo, da bo rajši spet plajšé po vetru zasukal, kar pa spet ne moremo o tako (!) značajnem možu misliti. Najboljši je, da gre, kakor da bi ves narod škodo terpel!

Iz Kobarida, 28. junija. Za vojaške ranjence kaj darovati, šteje si tudi naš okraj v posebno čast in dolžnost. Zavolj tega je sklenil napraviti dve bolnišnici, eno v Tominu, drugo pa v Kobaridu, vsako z desetimi posteljami. Okrajni zdravnik bo brezplačno ozdravljaj v Tominski bolnišnici, naš občinski zdravnik pa ravno tako v Kobaridski; vsa druga postrežba bo na stroške celega okraja.

Verh tega so obljubile nektare bolj premožne hiše, kakor v Tominu in njegovi okolici, tako tudi v Kobaridu, sprejeti po enega zaceljenca pod svojo streho ter mu streči, dokler se ozdravi popolnoma.

Kdor pomisli, koliko se potrosi v 3—6 mesecih z enim samim bolnikom, zlasti za živež in perilo ter vé, kako težko hodi našim ljudem za denar, mora priznati, da je daritev velika, ki jo poklada naš za cesarja goreči narod na oltar domovine. Slava takemu okraju!

Iz Trsta. V. (Slov. šole. Tržaški olpa še nekaj.) Na koncu svojega zadnjega dopisa sem imenoval nektare naše ljudske šole pol miš pol tič. O tacih mislim po vsej pravici, da niso zdaj več za nas Slovence, kterim morejo le slov. šole

Besednik.

Princ Fric Korl,

viši poveljnik I. oddelka pruske armade.

Princ Fric Korl Nikolaj, bratranec ali sinovec pruskega kralja, je poveljnik pruske armade, ki se zdaj zoper Avstrijo bojuje. V šlesvik-holštinski vojski je bil sperva imenovan viši poveljnik zedinjene nemške armade zoper Dance; ali izročili so potem to poveljstvo maršalu Wrangel-u. Princ Fric Korl N. se je rodil 20. marca 1. 1828. V pruski vojski je bil general konjištva in poveljnik 3. armadinega oddelka. Neko posebno ime si je pridobil še le takrat, ko je izdal knjižico pod napisom: „P. F. C.“, v kateri kara vredbo nemškega vojaštva, zlasti pa hudo obsoja in zavrača prusko junkerstvo ali plemstvo. Od one dobe je bilo sploh dolgo vse tiho o njem. Hvali pa se njegov značaj, kakor se tudi govori, da ni bil najvišim mestom pri dvoru neki nikoli poseben prijatelj. On je mož krepke volje in velike serčnosti.

Kraljevič Fric Korel,

viši poveljnik II. oddelka pruske armade.

Princ Fric (Vilhelm Nikolaj) Korel, kraljevič-naslednik pruskega prestola, ro-

dil se je 18. oktobra 1. 1831. Po dokončanih šolah v Berlinu in Bonu šel je večkrat na daljna potovanja, tako n. pr. v jutrove dežele, v Italijo itd., kjer se je učil poznati tuje narode, njih šege in navade ter napredek v dušnem in telesnem oziru. V državno službo je stopil kot namestnik ali poglavar na Pomoranskem in je bil tedaj v vojski ali armadi generalmajtnant. Zdaj mu je izročeno više poveljstvo 2. oddelka pruske armade v doljni Šleziji. Govori se o kraljeviču, da je značajan in resen mož. Prusi si mogo obetajo od njegove vojaške vednosti.

General Jožef Garibaldi,

viši poveljnik italijanskih prostovoljcev.

Med vojskovodji naših časov slovi tudi italijanski general Garibaldi. Njegovo ime je zdaj morebiti najbolj znano po celem Evropi, čemur se ni prav nič čuditi, ako se pomisli njegovo razburkano življenje.

Garibaldi se je rodil 1. 1807 v zdaj francoskem mestu Nici. Zgodaj že je stopil v pomorsko službo. Gotovo je, da je bil že ko mladeneč republikanskega duha navzet, kteremu je potem zmiraj zvest ostal. Po 1. 1830, ko se je po francoskem puntu meseca julija v celi Evropi nov politički duh zbu-

dil in je zlasti Garibaldi prešinil, pristopil je k društvu, ki je pod imenom „Mlada Italija“ svojo delavnost razodevalo.

Deležniki tega društva so drugod tudi znani pod imenom „Karbonarji“. Zavolj političnih namer bilo je pa ono zelo preganjano. Garibaldi je tedaj moral 1. 1834 Italijo zapustiti in na Francosko iti, kjer pa ni dolgo časa ostal. Podal se je namreč ko kapitan fregate v službo tuniškega bega. Ali ta služba mu ni bila všeč zavolj političkih namer; zato jo je že čez nekaj mesecev zapustil in se potem podal v južno Ameriko. Ravno tedaj je pa nastala tamkaj vojska med urugavajsko republiko in cesarjem braziljskim.

Garibaldi se je brez pomude ponudil republikancem.

Ko je pa president Rosas začel demokracijo v republiki zatirati in se je le-tá proti njemu vzdignila, sestavil je Garibaldi pod imenom „italijanske legije“ posebno kardelo od 3000 izbranih mož, ki so bili večidel odpadniki laške kervi, in se bojeval proti Rosu. Tu se je povsod junaško obnašal, zlasti pa v boju pri sv. Antonu. Ko je pa nastalo 1. 48 in se je stara Evropa skorej na vseh oglih majala, vernil se je Garibaldi v Italijo nazaj, mislé, da je prišla ugodna doba, da bi se v življenje vpeljale misli o edinosti in svobodi Italije. Pridši

Severno bojišče.

Odkar so se naši pa Prusi 27. junija na treh krajih, in sicer pri Mnihovem Gradišču, Nahodu in Osviećimu spopadli, in kakor nam bojna naznanila zdaj povedó, naši armadi v novo slavo in čast, od tistihmal se menda pókajo in bijejo po celi dolgi meji od Pomoklov do Krakova. Pa je tudi že skrajni čas, da so se zgrabili, kajti Prusov je že sila veliko na česko zemljo priderlo, pravijo, da okoli 300.000 mož, ki ropajo, požigajo, in izžemljejo ljudstvo, da je strah in groza. To je tudi ljudi zelo ostrašilo, ker se je po takem treba vsakemu tudi najhujših reči bati. Zatorej tlažijo tudi vladini listi, naj imamo potrpljenje vsaj en dan ali pa dva, ker potem se gotovo kaj važnega zgodi in sovražniku dobro zagromi do tod in zdaj pa nazaj. To res vsi serčno želimo in da bi se prej ko mogoče zgodilo: da bi bilo strašnega ropanja in divjanja na domači, avstrijski zemlji konec. Da bodo „omikani“ Prusi tako grozno vdolovali, tega se nismo nikakor od njih nadjali. Vekomaj naj jih bo sram! — O priliki hočemo že kaj posebej omeniti. — Ker je bojišče tako zelo razširjeno, časnik naš pa na tako tesen prostor stisnjen, ni mogoče vsega omeniti in povedati, kje in kako so se povsod bili. Le poglavitne reči in zadeve se morejo omenjati. Poglejmo torej zdaj na zemljovid, da vidimo, kje da Prusi razsajajo. Poroča se nam v veliko žalost danes v nedeljo, da so Prusi že menda mesto Melnik na iztočju Moldave v Labo, 4 milje od Prage, posedli, da imajo tudi Zlokomorov (Senftenberg), Jič in spodaj celo Ustje (Wildenschwert) v svoji oblasti in da je Benedek sam 30. j. na Dunaj naznanil, da se mora proti Kraljičnemu Gradu umakniti, ker naše prvo kardelo in pa Saksonci niso mogli Prusov od Mnihevega Gradišča nazaj zapoditi. Da ima sovražnik tako lep kos Českega v rokah, to gotovo vsacega v dno srca boli, še bolj pa, če pomisli, kako strašno da po teh krajih divjajo, — ali skorej se bije gotovo velika bitva, ki bode nad prihodnostjo razsodila. Bog daj srečo in zmago!

Kje da so bili 27. jun. prvi večji boji, omenili smo že zadnjič; danes povemo nekoliko več, kar se za gotovo o tem naznanja. Boj na podolskem mostu blizu Mnihevega Gradišča se je že vnel 26. j. zvečer in je trajal do dveh jutraj. Naši so takrat neki zgubili 300 ljudi. Drugi dan so se spet pri

Mnihovem Gradišču spoprijeli in strašno dajali. Ti kraji so za vojskovanje kaj važni in so bili že v prejšnjih časih večkrat priča kervavih bojov. Odtod je do Prage še kacic 9—10 milj. Železna brigada (Piret) se saksonskim kardelom je stala najprej v ognju. Mostovi čez reko Izero in pa vas Podol so se z naskokom vzeli. Prusi so popustivši več topov zbežali. Konečno se piše, da je pri tem boju imel opraviti celi 1. oddelek gen. Clam-Gallasa. — Druga bitva je bila med Novim mestom (ne Unčevim) in Nahodom prav blizu šlezke meje (grofije Kladske) in 2 uri nad Jozefovo terdnjavo. Tu je bil od naših v ognju 6. oddelek barona Raminga. Naši so se spet junaško borili in Pruse dobro otepli. Spet so bežali in v Nahodu vse polno mrtvih in ranjenih pustili. Od ½ 5 pop. je prišel v glavni stan pruski poslanec ter prosil premirja, ali Benedek mu ga ni dovolil. Celi pruski oddelek so bili v neko sotesko potisnili in ga prav za prav zajeli. Bojišče je kakor nasejano mrtvih in ranjenih. Prusi so tedaj popustili 23 topov, — naši pa zmagali na vseh straneh. Tu se je vojskoval tudi baron Gablenz s svojim oddelkom. — Pri Osviećimu so Prusi naše z večjo močjo napadli ali po hudem boju vendar zelo tepeni bili. Kolodvor so naši slednjič obderžali. Zguba je na obeh krajih velika. Vsi ti hudi boji so se bili en isti dan, to je 27. junija, posebne važnosti pa vendar niso imeli, ker se sovražnik ni vdal ali čez mejo bežal. 28. so bili na več krajih spet hudi boji, tako pri Trutnovem, kjer se je Gablenz s pridom bojeval, potem med Ustjem in česko Trbovo, pri mladi Boleslavi in Visokovem, 29. pa spet pri Mnihovem Gradišču, kjer so se neki strašno hudo bili. — V Turnovem (Turnau) so tirjali Prusi davščine 300 volov, 1500 gl. in veliko druge robe. —

Od nemške armade se do zdaj toliko ve, da se je parska armada z našo na Českem zedinila, hanoverska pa da je večidel Prusom ubežala. Benedek je najvišji poveljnik vse vojske zoper Pruse. Kar se pa sploh o tej nemški armadi govori in piše, ni za nas nič kaj spodbudljivo, — našim nemškim zaveznikom se nič kaj ne mudi.

Južno bojišče.

Po kervavi bitvi in slavni zmagi pri Kustoci ni se tu dosihmal še nič posebnega pripetilo. Sovražnik se je popolnoma čez reko Minčijo umaknil ter se vtaboril na višinah Goito, Volta, Cavriana in Solferino imenovanih. Tudi gen. Cialdini se je s svojimi 56.000 možmi vernil čez reko Pad nazaj, ker si ni upal naših sam prijeti. Telegram iz našega glavnega stana naznanja 1. julija, da je nadvojvoda — poveljnik Albreht poslal lahke konjike čez Minčijo prek Goite do Chiese, kjer so več sovražnih patról ali vjeli ali v beg zapodili. Kje Garibaldi tiči, ne ve se tudi dobro. Znano je le toliko, da ima unkray Gardskega jezera prek tiroljskih hribov svoje čete razpostavljene, kamor so tudi naši po uradnem naznanilu od 1. jul. iz dveh kanonirskih šajk na Garibaldovce pri Behenzani in Padenghi streljali ter jim veliko škode napravili. Sploh se ne ve, kaj misli zdaj laška armada početi. Ker je bila pri Kustoci tako zelo tepena (pripoveduje se za gotovo, da je zgubila v vsem skupaj 20.000 mož), treba je pred vsem okrepčati se in z nova vrediti, zlasti ker je tudi nekaj generalov ali ranjenih ali ubitih bilo. Lahi pa domú vsa druga naznanila pošiljajo, češ, da zмага Avstrijancev ni gotova, da so Lahi le preveliki sili jenjali itd. — Naši so, kolikor se je do zdaj zvedelo, zgubili v tej kervavi bitvi okoli 5000 m., dobili pa v roke 4000 vjetih, 16 topov in veliko orožja, ki pa še deloma na bojnem polju leži. Nadalje pravijo naznanila (tudi najvojvodovo), da so se od oboje strani kar serdito bojevali, zlasti pešci. Naši topničarji ali kanonirji so po-

v prid biti. — Slovenci tržaške okolice! no ganite se vendar, pomagajte si, po-
tezajte se za svojo narodnost, saj niste jej
še nezvesti postali; trkajte, in bo se vam
morda vendar odprlo. — Če naša gospo-
ska skrbi za mesto, ne vemo zakaj
da ne bi skrbela tudi za okolico v
kakih si bodi zadevah. Tistih je mnogo
in razne baže, kakor je bil „Slovenec“ že
zdavno omenil. Naj se pa tudi „Il. Primor-
jan“ ž njimi (zlasti v pogovorih) pridno peča,
ker to bi morala biti njegova poglavitna na-
loga, da se ž njegovo pomočjo v teh krajih kaj
popravi ali sploh kaj dobrega in koristnega
napravi. — Tukajšnji Slovenci bi v seda-
njih časih radi imeli kak list, ki bi bolj
pogostoma izhajal, kakor „Il. Prim.“ Pa
kaj se hoče? Ta stvar je za zdaj nekaj
pretežka iz marsikterih vzrokov. Brž ko ne
bodo segali po italijanskih listih. Škoda ve-
lika, da ni tudi lahko razširjati tukaj „Slo-
venca“, ki je res tako izvrstno pisan, da je
vreden takega razširjenja (slišim, da si ga
je nek kmet, namreč Jože Požar v Rojani
te dni naročil — to je lepo!). — Vrdel-
ski ol se čedalje bolj prikupuje. Prodaja se
ga prav obilo zlasti pri gostivničarju Gerš-
nerju poleg tovarne, čeravno se plačuje 40
soldov za bokal (ne vrč kakor hočejo ne-
kteri; vrč je kaj družega). Njegovi sovraž-
niki so že precej zginili, kakor so tudi mo-
rali zginiti, ker ta ol se ne sme v nič de-
vati. Prikazen, da se ga tam proda vsako
nedeljo in vsak praznik, kakor tudi vsako
krat, kadar je glasba in lepo vreme, po
60 — 80 veder, nam to popolnoma potrja.
Zadnji četrtek ste bile pri omenjenem go-
stivničarju dve glasbi (ena hrvaška, druga
tukajšnja mestna). Za vhod je vsak plačal
10 soldov. Dohodek je bil velik in pa na-
menjen za — uboge. To je res hvale vredno!
— „Pauper ubique jacet!“ to je: revež je
povsod zavržen! In res je! Tukajšnje Slo-
venke, takó imenovane Barskice ali Bržan-
ke, ki domá pridno kruh pečejo, in ga tu-
kaj v Trstu za kak majhen dobiček pro-
dajajo, so nekaj časa imele v Trstu na trgu
(piazza di legno) svoj prostor s svojimi po-
dolgastimi stoli tako lepo v redu, da je bilo
veselje jih videti. Pa zdaj, kako je tam?
Namesto njih so prišli Lahi, one reve pa
so raztresene tu in tam pod hišami ali kjer
si bodi. Tedaj še enkrat: Pauper (Slove-
nec) ubique jacet! Tužna ti majka! Še
„Tempo“ je to jako in ostro grajal, pa —
zastonj.

28. julija v Genovo ali Janov, napravil
je koj kardelo prostovoljcev in se podal
ž njimi na Lombarško. Ali v bitvi pri Ku-
stoci, kjer so zmagali Avstrijanci, poterla
se je za nekaj časa sardinska moč. Garibaldi
se je sicer še mislil na svojo roko dalje
vojskovati; ker je pa videl, da ni kos av-
strijski armadi, razpustil je svojo četo v
Švajco, sam pak je šel v Turin, kjer je bil
potem kot poslanec v državnem zboru. Ko
je pa 1. 1849 v Rimu republika oklicana
bila, spodbodlo je to spet Garibaldija k
vojaški delavnosti. Na povabilo Mazzini-jevo
podal se je tedaj v Rim, kjer se mu je
izročila obramba republike proti sovražnim
armadam, ki so se Rimu blizale. Nastalo
je kratko premirje, ki ga je Garibaldi po-
rabil za to, da se je vergel na Neapolitance
ter jih nekatere kratki dobro namahal. Teže
delo pa ga je čakalo, ko se je zopet v Rim
vernili, ki ga je oblegala francoska armada.
Ni mu bilo mogoče premagati sovražnike,
le toliko mu je srečno izpod rok šlo, da se
je z mečem v roci s svojimi najzvestejšimi
vojaci skozi sovražne avstrijske in franco-
ske trume premahal in srečno do st. Ma-
rina prišel. Ker so ga pa Avstrijanci pre-
ganjali in obdali, razpustil je svoje kardelo
ter ubežal ko ribič preblečen na morje, od-
koder je po prestanih mnogih težavah sled-
njič zopet v Genovo prišel. Na tem begu
mu je umerla žena njegova, ki ga je vedno

in povsod spremljala. Iz Genove se je po-
dal Garibaldi v Tunis, in od ontod z nova
v Ameriko, kjer je v Novi Jorki oskerblje-
val tovarno ali fabriko za sveče. Ali spet
ni ostal dolgo pri tem delu. Podal se je
namreč v Kalifornijo in odtod ko kapitan v
Peruvijo, kjer so ga izvolili višega povelj-
nika peruanske armade. Ker je pa čutil,
da se bo skorej nova vojska v Evropi vnela
vernili se je 1. 1854 spet nazaj in stopil v
sardinsko službo. L. 1859 je bil imenovan
generalmajor in je potem spravil na noge
kardelo prostovoljnih planinskih lovcev. Nje-
govo delovanje v vojski zoper Avstrijance
bilo je kaj zelo zaslužno, njegovi ročnosti
in zvijači se ima Italija veliko zahvaliti. Po
miru v Villafranki jo je mahnil s 1000 pro-
stovoljci v Sicilijo in čez mesinsko morso
ožino na Neapolitansko, kjer je vse pod-
kuril, da so se zoper kralja spuntali, in tako
ste potem obe kraljestvi prišli pod oblast
italijanskega kralja. Po dokončani vojski
in po nesrečnem dogodku pri Aspromonti,
kjer so ga v nogo ustrelili, podal se je
Garibaldi na otok Kaprero, kjer je tiho pa
mirno živel, dokler so ga spet današnje bojne
dogodbe zvabile na suho, kjer ga čaka novo
delovanje. Izročeno mu je poveljstvo prosto-
voljcev v vojski zoper Avstrijo.

sebeno dobro merili in konjiki (ulani polka Trani) strašno sovražne čete razdevali. Naši pešci so mahali s puškinimi kopiti Italijane po glavah tako, da so jih mnogo položili, zraven pa gnali tak vrišč, da so bili Lahji kar prestrašeni. Serditost je bila taka, da se ne pomni kmalo take in tako splošne. Mesto Vallengio so naši napadli petkrat in ga po hudem boju še le potem obderžali. Tu je bilo cele kupe merličev in kri je neki scurkoma tekla po ulicah. Sramotno pa so ravnali Lahji z našimi ranjenci in vjetimi, — bili in zbadali so jih, 3 vjete lovce pa so na drevje obesili! To je silovito! Tolikanj večo in lepšo hvalo pa zaslužijo naši, ker so dajali in dajajo laškim ranjenim ravno tako pomoč kakor svojim. Tako vedenje slavi tudi največega junaka! — Konečno povemo še to, da je laško brodovje že neki odrinilo iz Jakina (Ancona) proti Benetkam, kjer so ondi naši oni dan že 1 ladijo, ki si je predeleč upala, zasačili in vjeli. Skorej pa bo od onod kaj važnega slišati!

Razne novice.

* Iz Ljubljane: V četrtek 28. junija zjutraj so pripeljali iz laškega bojišča v Ljubljano prve ranjene ktere je pogostila družba milosrdnih gospej. Odpeljali so se potem v tukajšne bolnišnice. Dalje so prišli 29. in 30. jun., vlaki z lahko ranjenimi, ki so bili tudi postreženi od imenovane družbe.

* V četrtek 28. junija po noči sta šla prva dva vlaka z laškimi vjetimi skozi Ljubljano. Bilo jih je okoli 1600 mož, ki so bili večidel male ali srednje slabotne postave in slabo oblečeni. Mudili so se le toliko, da so odpeljali v Budo. Velika množica ljudi prišla jih je gledat na kolodvor.

* Tudi Slovenci so se udeležili slavne prve zmage pri Kustoci. Slovenski junaki 36. lovskega batalijona vplenili so prvi kanon ali top z naskokom. Te dni so ga peljali na Dunaj, kjer so bili slovesno sprejeti in obdarovani. Dalje smo zvedeli dozdej, da je bil v ognju tudi domači polk Hohenlohe št. 17. Padlo je 6 častnikov in 46 mož, ranjenih je 7 častnikov in 185 mož. Pri domačem 19. lovskega batalijonu je padlo 48 mož, ranjenih je 134 mož in 2 častnika. Iz privatnih pisem smo zvedeli, da je bil domači 7. lovskega batalijon tudi v ognju in da je zelo trpel. Ravno tako je pri celovškem polku Marojčič, ki je bil tudi v ognju, mnogo Slovencev koroških in tudi kranjskih. — Veliko je teklo slovenske krvi!

* Preteklo saboto je bila v Ljubljani končna nabira za planinske strelce. Nabirati so hotli menda same Nemce, ker je bil razglas dotičnega odbora narejen samo v nemškem jeziku! Vsi razglasi deželne vlade v tej zadevi so bili narejeni v slovenskem in nemškem jeziku.

* Ogerski zbor v Pešti se je 26. junija na negotov čas odložil. Madjarjem ni tonič kaj po volji.

* Ruski časniki poročajo iz Petrograda to le: Vesoljni ali vsesvetni telegraf (daljnopisnik) se dela pridno pa urno. Do zdaj je toliko gotovega: 1.) Iz otoka „New-Fundland“ pelje telegrafska čerta po suhem v severni Ameriki do sv. Franciška v Kaliforniji; odtod pa jo je napeljalo rusko-amerikansko telegrafske društvo (Collins Overland-Telegraph) do mesta „New-Westminster“, ki je glavno mesto angleške Kolumbije. 2.) Od iztoka reke Amur je napeljana čerta do Chabarovke. 3.) Od Vjernihjevdinska in Kjachte pelje telegrafska čerta nepretergoma čez Irkutsk in Petrograd do zahodnjega brega irskega otoka. — Da se pa

vsa čerta dopolni, treba jo je še napeljati: a) Od mesta New-Westminster čez Beringovo morsko ožino do iztoka reke Amur. b) Od Chabarovke do Vjernihjevdinska. c) Od zahodnje strani irskega otoka (Irlandije) po podmorski cevi do otoka New-Fundland. Pervi dve čerti se že delate, in sicer dela prvo amerikansko društvo, drugo pa ruska vlada sama. Amerikansko društvo, je tudi nalašč za to na morje izvedene može poslalo, ki naj preiskujejo celo pomorsko obrežje, kjer se ima telegraf napeljati, in kako se bo vsa k temu delu potrebna priprava na dotične kraje spravila. Drat in vse, kar je za telegraf potrebno, se tudi že na Angleškem dela, in tako je upati, da bode že to ali vsaj prihodnje leto vse dogotovljeno. Ruska vlada ima težavno čerto od Chabarovke do Vjernihjevdinska 2810 ruskih milj ($\frac{1}{6}$ nemške milje) dolgosti narediti. Ker je treba dveh napeljavnih dratov, znaša tedaj dolgost čerte 5620 r. milj. Ker je pa še drugega 492 r. m. dolzega drata od Irkutsk do Vjernihjevdinska in drugega 493 r. m. dolzega od Chabarovke do Nikolajevska treba, bo tedaj ves drat dolg 6943 r. milj. — General pl. Gerhard, vodja ruskih telegrafov, je že lansko leto potoval v tuje dežele, da bi vse potrebno preskerbel in na dotična mesta spravil. Izročena sta mu bila tudi dva parobroda: Nikolajevsk in Usuri. — To bo res velika pa sila imenitna in važna naprava!

* Iz Ruščuka na Bulgarskem se piše, da imajo Turki ondi in v Šumlji 30.000 mož postavljenih. Viši poveljnik jim je serdar Omer-Paša. Namenjeni so na Romansko, kjer se tudi na vso moč na vojsko pripravljajo. Mestni odbor v Bukureštu je 3000 pijastrov tistemu dati obljudil, kdor se bo prvi turškega bandera polastil. Vdove in sirote prostovoljcev dobé na leto plače 500—1000 pijastrov.

* Škofje na Ogerskem so imeli oni dan posvetovanje in so sklenili, posebno pismo vdanosti in zvestobe cesarju poslati in 200.000 gld. za ranjene in bolne vojake darovati.

* Benediktinski red v št. Pavlu je blagovoljno ponudil svoji dve grajščini v Doberlivesi in v Poračah, naj bi se pripravili kot bolnici za ranjene vojake. Razun tega je sklenil tudi v ta namen dajati vsak mesec vedro vina, če bi imelo veliko bolnikov na Koroško priti.

* Iz nekega štatiističnega naznanila pozvemo, da je v evropskih vojskah od l. 1815—1864 padlo 2,662.000 ljudi, tedaj vsako leto po čez 43.800. — Iz nekega družega naznanila pa zvemo, koliko ljudi se je v vseh večih vojskah za časov Napoleona I. pokončalo. Tako je požerla vojska na otoku Domingo (1801—1806) 60.000 Francozov, 60.000 belih in 50.000 černih prebivalcev; vojska z Angleži na morju 200.000 m.; vojska jeseni l. 1805 skupaj 150.000 m.; punt v Kalabriji l. 1805—1807 skupaj 100.000 m.; vojska l. 1806—1807 na Francoskem, Nemškem, Poljskem in Ruskem 300.000 m.; vojska na Španskem (1807—1813) skupaj 2,400.000 m. (samo Francozov je neki 200.000 padlo); vojska na Nemškem l. 1809 skupaj 300.000 m.; vojska l. 1812: 500.000 Francozov, 300.000 Rusov in 200.000 Poljakov; vojska l. 1813 skupaj 450.000. Vseh skupaj, ki so v teh vojskah padli, šteje se 5 milijonov, in 70.000 m. — To je res silno veliko število!

* Prebivalci teržaške okolice so sklenili poslati po svojih županih cesarju pismo udanosti. 21. junija so odšli gg. Nabergoj, Primožič in Lavrenčič na Dunaj, da ga osebno izročé. „Slovenec“ ga prinese prihodnjič v posebnem članku.

Duhovske zadeve.

Kerška škofija. Čest. g. prošt in dekan Pečnik Šimen se je dekanijstvu odpovedal in č. g. duh. svetnik in župnik v Otmanjah Kuhar J. je imenovan za dek. oskerbljevalca in šols. ogleda tinjske dekanije. — Čč. gg. kaplani so prestavljeni in vstavljeni: Ambrož Matija gre v Zabnice, Bucela Ant. v Černo, Lakonik Jož v Grebinj, Kapun Val. v Podkernos, Nesler Matija v Doberlovos in Pichler Jož v Čanjiče.

Ljubljanska škofija: G. Janer Hofšteter je dobil duhovnijo št. Vid. G. Jern. Zupančič gre za kapl. v Dolje, g. Jak. Tomelj pa v Hine. V pokoj gresta g. Jožef Podobnik, župnik v Kresnicah in g. Jož. Meglič, kapl. v Polšnjeku.

Lavantinska šk.: Prestavljeni so sleđiči gg. kaplani: Ant. Žičkar k sv. Martinu blizu slov. Gradca, Juri Kožel na Vransko, Andr. Vodeb v Luče, Jan. Sparhakl v št. Pavel pri Prevalih, Melh. Goličnik k. sv. Emi, Fr. Zabukošek v Stari Terg, Val. Kranjec k sv. Antonu na Goričkem. — Umerl je Fr. Meglič, kapl. pri sv. Antonu. R. I. P.!

Najnovije.

Dunajski listi od 2. t. m. pišejo, da se naša severna armada zbira pri Kraljičnem Gradcu in Josefovi, — da je pa zlata Praga v veliki veliki nevarnosti in da se je že ali se bo skorej od onod preselil grof Lažanski v Plzen, da je pri Dubi (Dauba) in Belih vodah (Weisswasser) veliko Prusov, ki so Mlado Boleslavo in menda tudi že Staro posedli. Tudi kolodvor v Česki Tribovi je že v pruski oblasti, kakor piše „Fremden Blatt“. Oba pruska armadna oddelka sta se že berzkone zedinila. — Naša armada je zgubila v 4dnevnih bojih 15.000 (?) mož, ki so ali ubiti, ali ranjeni ali se pogrešajo. Žalostno, da bi tako ne bilo! — Hanoveranska armada se je 29. j. zjutraj Prusom vdala.

Loterija.

Gradec: 81 78 80 73 13.

Prihodnje srečkanje je 7. julija 1866.

Žitne cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.
Mariboru	4	95	3	75	—	—	2	40	—	—
Celju	4	50	3	50	2	90	2	30	3	25
Ptujem	5	10	4	10	3	—	2	20	3	50
Ljubljani	5	35	4	05	2	80	2	62	3	32
Kranju	4	85	3	90	—	—	2	10	3	70
Novemestu	5	40	3	60	2	70	1	80	—	—
Gorici	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovecu (g)	5	55	5	55	4	20	2	80	4	80
Terbižu (g)	7	80	6	20	—	—	3	40	—	—
Varaždinu	4	30	3	70	—	—	—	—	3	20
Zagrebu	3	76	3	—	2	80	2	10	—	—
Sisku	3	60	3	20	1	85	2	25	3	—

Dunajska borsa 2. julija 1866.

5% metalike	56.50
5% nacional	60.—
1860 derž. posoj	72.30
Bankine akcije	685.—
Kreditne	128.60
London	133.75
Novi zlati	6.38
Srebro	131.—